Nr. 47. Anulu XXXI.

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Féi'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 1 Iuliu 19 Iuniu 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxe timbrale a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Petitiunea eforiei scóleloru romane din Brasiovu catra ministeriulu Romaniei.

(Vedi si Nr. tr)

Inaltu ministeriu!

Barbatii de statu si Romaniei si o.o. membrii si corpuriloru legislative au datu in decenniulu din urma atatea prope stralucite de generositate si de patriotismulu loru luminatu intru intinderea de ajutóre materiali la latirea si consolidarea instructiunei publice nationali in comun'a romanésca gr. resariténa din Brasiovu, incatu nu póte fi mirare, déca subscrisa eforia incuragiata prin binefacerile cate a vedutu ea pana acum, indrasnesce érasi a recurge la generositatea inaltului guvernu si a camereloru legislative, rugandu-se din nou pentru unu ajutoriu din tesaurulu statului in favórea scóleloru nóstre din Brasiovu.

Edificiulu scóleloru nóstre impreuna cu mai multe recuisite de ale instructiunei publice au costatu pe comun'a nóstra in cifra rotunda 20.000 galbeni. De aici incolo ia fostu preste potintia a asigura inca si platile corpului profesorescu totu din pungile membriloru comunei nóstre. A face apelu la patriotismulu connationaliloru nostri din Transilvani'a aru fi fostu a lucra in contra simtiului de bunecuviintia, pre candu acestia de o parte aparati de cele mai feliurite imposite ale statului, ér' de alt'a ocupati cu infiintarea unui numeru de 800 scóle, de associatiuni literarie, reuniuni filantropice, restaurari de biserici arse si depradate, erá siliti a scóte din pung'a sa preste unu milionu si diumetate fiorini.

Amu cerutu de repetite ori ajutoriu materialu din tesaurulu statului, la carele contribue si natiunea nóstra pe fiacare anu cu milionele. Ni s'a datu unu ajutoriu provisoriu marginitu numai pe cate trei ani de cate patru milióre fiorini pe anu, pentru ca precum ni s'a spusu, tesaurulu statului nostru nu ar' suferi sarcine mai grele.

Amu recurs si la comun'a colectiva politica a Brasiovului. Ni s'a votatu numai pentru scólele elementarie bagatel'a de 1100 fiorini, si acésta totu numai pe trei ani.

Intr'acésta punctiune mai multu decatu critica, au venitu intru ajutoriulu nostru votarile cele in vecimemorabili ale corpuriloru legislative romanesci cu 36.400 lei vechi destinati pentru biserica si scólele din Brasiovu.

Intr'acea tinerimea nóstra nationala stata din locu catu si dintr'o periferia locuita de 100.000 romani inactatu de sciintia, cu alu carei ajutoriu doresce a scapa de sclavi'a secoliloru alergandu cá cerbulu la isvorulu celu limpede, au implutu deja edificiulu scóleloru nóstre cu unu numeru de siepte sute aprópe, ceea ce se póte vedé apriatu din conspectele matriculariе ale anului. Urmarea fù, cumca scolarimea in celea patru clase primarie nu mai incape si trebue se se deschida clase paralele; gimnasiulu din patru clase oresce la opte; pentru tinerimea de sexulu femeiescu inca au trebuitu se se deschida patru clase, cum si o scóla de lucru. Pentru tóte acestea scóle elementari, primarie si gimnasiali, numerulu docentiloru si alu profesoriloru impreuna cu directorii au trebuitu se se immultiésca la 21. Platile fórte moderate, ba in o parte a loru in adeveru serace, se potu vedé din alaturatiulu conspectu. Totu din acestu conspectu se vede modulu cheltuirei sumeloru care intra in administratiunea subscrisei eforii, carea vediendu lips'a midilóceloru, e constrinsa a purcede cu atata rigóre, pre catu nu mai póte suferi scopulu instructiunei publice; pentrucа de si in anii din urma ni s'au mai aratatu cativa benefactori in favórea scóleloru nóstre, totusi concurseloru acelora cu ajutoriulu loru abia a fostu in stare de a coperi trebuintiele cele mai ardietóre.

Cu tóte acestea comun'a nóstra si-ar' tiené nu numai de o rusine nationala, ci tocma de o crima neiertata, déca ar' cugeta numai vreodata la o repasire pe cararea instructiunei publice. Tocma din contra, statu interesulu nostru nationalu in genere, catu si interesulu dreptu intielesu alu familiiloru romanesci, ne impune cea mai strinsa indatorire de a cauta totu numai insinte.

Astadi amu ajunsu, cá o parte mare a familiiloru si a tinerimei se reclama ne'ncetatu, cá pe langa scóle umanióre, se se deschida separatu statu clase reali catu si comerciali corespundiatóre trebuintieloru presentului si viitoriului in acésta comuna eminentu comerciala, pentrucа nu toti tinerii au vocatiunea la sciintie umanióre si facultati, ci unu numeru fórte insemnatoriu e destinatu dela providintia, pentru cá se imultiésca si consolideze clas'a midilocia, representatóre de industria si comerciu, cum si de arte in natiunea nóstra.

Acésta trebuintia se comprobéza in ochii nostrii inca si prin impregiurarea, cumca de cativa ani incóce unu frumosu numeru de tineri scolari vine din Romani'a la Brasiovu, unde pe langa ce sunta mai scutiti de sgomotulu si tentatiunile cetatiloru mari, sub acésta clima sanetósa si castiga conoscintie teoretice si practice pe campulu industriei si alu comerciului cu spese relative nessemanate mai mici decatu in alte tieri.

Ne-amu determinatu a infiintia patru clase reali si dóua comerciali cu nóua profesori.

Edificiulu si celelalte trebuintióse pentru acestu scopu duplu este gata a'lu da totu comun'a nóstra; partile acestoru profesori, de si fórte moderate, adica cá ale profesoriloru gimnasiali, comun'a nu le póte suporta, pentrucа ea mai are a suplini lipsele strigatóre, ce se vedu la corpulu profesoriloru de scóle primarie, precum si imultirea midilóceloru de invetiamentu. Mai are a se pregati totudeodata cu alte sume pentru nefericitulu casu, candu guvernulu tierei nóstre ne-ar' taiá subventiunea provisoria. Mai departe, totu acésta comuna se va vedé preste pucinu in posetinuea de a concurge si ea cu filerulu seu la infiintiarea unei academii de drepturi pentru tinerimea romanésca din Transilvani'a si Ungari'a, pentrucа déca nu o voru infiintia si pe acésta romanii pentru sinesi, altii de sigura ca nu voru afla cu cale a sacrifica cate trei mii galbeni pe fiacare anu la scopulu acesta.

Inaltu ministeriu! Crediendu ca amu motivatu de ajunsu trebuintiele scóleloru nóstre, destinate a revarsa luminele in o parte mare a natiunei nóstre, care in numeru de trei milióne abia se bucura astadi de patru gimnasia si de nici o scóla reala si comerciala, venimu cu plecat'e nóstra rugare, pentru cá in. ministeriu se binevoiésca a recomanda inaltelor corpuri legislative votarea unei nóua subventiuni de 2000 galbeni pe fiacare anu.

Inaltu ministeriu!

Provedindu-ti cerésca, éra uneori cate unu destinu necsplicabilu de mintea omenésca au voitu, cá tocma aici in sinulu acestei comune, in cimeteriele ei si sub acoperementulu bisericiloru sale se repauseze din vécuri in vécuri osamentele unui numeru fórte insemnatu din parintii si strabunii celoru mai ilustre familii ale Romaniei, incependu dela Petru Cercelu pana la Brancoveanulu.

Facetí Domniloru, cá cu acésta ocasiune sufletele strabuniloru Dvóstre se se bucure vedieudu dintru inaltimea ceriuriloru, cumca multimitorii loru nepoti si strenepoti grabescu a le inaltia loru de repausu unu monumentu nici odata peritoriu.

Ai in. ministeriu pré plecati

Brasiovu 3 Martiu 1868.

Efori'a scóleloru centrale romane de ritulu gr. orientale.

Iosifu Baracu, protopopu locale.
Ioane T. Popovici, v.-presiedinte.
I. G. Ioanu, casieriu.
N. T. Ciurcu.
Radu Radovicin.
George R. Lecu.
Ioane Ingr.

CONSPECTULU

erogatiuniloru si perceptiuniloru scóleloru centrale romane gr. or. din Brasiovu in starea loru presenta.

I. Venituri annuale:

1. Subventiunea anuala din Romani'a: lei vechi 36.400 séu 1137 1/2 galbeni a 5 fl. 50 cr. v. a. fl.	6256	25
2. Subventiunea dela erariulu statului Austriei . . .	4000	—
3. Subventiunea dela municipalitatea orasiului . . .	1100	—
4. Subventiunea dela fundaticnea Iagaianu . . .	630	—
5. Subventiunea dela reuniunea femeiloru romane de aici . .	400	—
6. Subventiunea dela copónele oblegatiuniloru daruite de privati	200	—
7. Arend'a pe unu munte daruitu	300	—
8 „ „ 3 holde .	18	—
9. Didactrulu dela scolari .	900	—
v. a. fl.	13.804	25
Ce mai lipsesce pana la sum'a cerута a erogatiuniloru se implinesce din pung'a comunei bisericesci, adica	759	75
v. a. fl.	14 600	—

II. Erogatiuni annuale:

Directorulu gimn. cu plat'a an. de	1200	—
3 profesori gimn. „ fl. cate 900	2700	—
8 „ „ „ 800	6400	—
1 „ la scólele clem. „ 400	1600	—
1 „ la o scóle de fetitie cu	400	—
1 „ „ „	300	—
1 „ „ „	250	—
Pentru doi profesori la clas'a 4-a de fetitie cu cate fl. 100 . .	200	—
Instructóre la fetitie pentru lucrulu de mana . . .	300	—
Profesoru de desemnu si caligrafia	300	—
21 profesori cu . . v. a. fl.	13.650	—

Alte erogatiuni:

a) Unu secretariu la eforia cu plat'a anuala de	200	—
b) Unu pedelu séu servitoriu alu scóleloru cu simbri'a anuala de	200	—
c) Reparaturi la scóle; diferite recuisite preste anu; premii la scolari; carti la copii seraci; porto si timbrulu baniloru si interesulu capitalului cu care mai sunta scólele datóre . .	550	—
v. a. fl.	14.600	—

Deosebitu de acestea, unu profesoru de literatur'a si limb'a francesa da deocamdata prelegeri din limb'a si literatur'a francesa pentru lips'a midilóceloru gratisu; asemenea mai doi profesori gimnasiali instructiune din music'a vocala érasi gratisu.

Brasiovu, Martiu 1868.

Efori'a scóleloru centrale romane de ritulu gr. orientale.

I. G. Ioanu, casieriu.

Dechlarare la pronunciamentu.

Fagarasiu 25 Iuni 1868.

Nu avemu in cugetu a ne dechiará si din aceste parti cu privire la pronunciamentulu din Blasiu, pentrucă noi atatu in adunarile nóstre municipali, catu si pre calea diurnalisticei amu intonatu tórte desu si in repetite variatiuni dela inaugurarea dualismului, chiaru acelessi principiu. Inse dupa ce oficiósa „Unio“ in Nr. 72, „P. Napló“ si alte diurnale maghiare sustienu fara intrerumpere, cumca principiale esprese in numitulu pronunciamentu nu ar' constitui totu de un'a data si credintí'a politica a natiunei romane transilvane: ne vedemu indemnati a ne associá serbatoresce ideelloru si principiiloru coprinse in acelu pronunciamentu, ca-ce pre di ce merge totu mai tare ne convingemu, cumca politicii dela nomitele diurnale nesciescu a ucide libertatea, ignorandu adeverulu si vorbindu cu celi pedestri totu numai preste numeru. In contra acestor'a in timpulu presente numai o stare associatiune póte se apere drepturile nóstre nationali, autonomi'a tierei si libertatea. Contrarii nostri politici, pre catu ii conóscemu noi, sunt ómeni plini de fimetie si de spiritu, cutedatori pana la temeritate, esacti in descrierea politicei presente a romaniloru transilvani, mai pana la amenunte; inse facia cu aceste calitati fromóse sparu a suferi dela unu timpu incóce de unu defectu vitalu, si acestu defectu e, ca -si perdu prea curundu memori'a candu e vorba de natiunea romana in Transilvani'a cá stare, apoi noi filii acesteia nu volimu din capulu locului se trecemu nici macaru insintes numitiloru diurnalisti de individi isolati in politica de dens'a si asia dicundu conscientie mute, ca-ce cá romani simtimu si noi in tóta puterea cuventului tristele consecentie, ce aru poté se urmeze, déca nu amu avé barbatia de a ne manifestá convictiunile nóstre, de cate ori le recere esigentí'a politica, si de cate ori se paru a se fi datu cu totulu uitarei. —

Mai multi.

Ceva despre registrele de proprietate (cartile funduarie).

Clusiu 21 Iuniu. In dilele acestu cetii in fói'a semioficiale „Unio“ denumirea a 25 de amploiati la cartile funduarie, intru a cerora nume numai unulu e romanu, cu nume Blasianu, éra ceilalti toti maghiari si mai alesu Clusiani. Pana acuma s'au denumitu la cartile funduarie preste 100 de amploiati, si abia aflamu intre densii 6—7 romani! Precum scimu si cum amu audito, ministeriulu si respective ministrulu justitiei a demandatu deosebitu localisatei directiunei alei, cá se fia cu privire la denumirea amploiatiloru, si se se denumésca catu mai multi romani, findoca acesti'a suntu in stare, de a dá desluciri poporului, potendose intielege cu elu, ér' nu cá cei denumiti cu prim'a órá, intre cari se afla, mai potemu dice ca cea mai mare parte, care nici o iota nu scie romanesce. Acestia cu ocasiunea localisarei nu se poto intielege cu poporulu, documentele adose insinte de tierani nu le poto ceti si numai prin altii se poto informá si convinge despre voiea si dorerile poporului tieranu. M'a avendu dreptu si vóia cutare comuna a pretinde, in care limba su a i se face protocólele, e luoru prea firescu, ca comunele romane tóte se voru invoi, ma voru pretende cá numai romanesce se li se faca protocólele, pentruca, la din contra — atatorindose derege tori'a cartiloru fundoarie in totu comitatulu — si avendu totudeodata tóte comun'a cartea se fundoaria in comuna, candu careva tieranu romanu va avé ceva de cautatu ori de stramutatu in mosie ori parcela, va trebui se caute si in a 3 comuna in unele locuri, pana va gasi vreunu inteligentu, care se scia limb'a maghiara, si se'i póta dá desluciri, ori estrase cotarui si cotarui romanu.

Inse ce vedemu, directiunea cartiloru funduarie pana acuma nici in considerare n'a luatu intentiunea ministriului. — Boierii din Clusiu, avendu influintia mare — escopera, cá nu numai ómeni inteligenti — firesce numai din sinulu loru — m'a si unii dintre servitorii de curte se se denumésca amploiati, precum s'a intemplatu acuma la denumirea din urma, ca se afla intre cei denumiti si unu servitoriu de curte, unu carciumariu, unulu Z. cu 4 norme, si unu murariu. Asia se facu denumirile de amploiati acolo, unde trebue se scie pretiui amploiatulu averea tieranului! — Notabene pentru posturi la deregatóri'a acést'a nu se face concursu! Nu la deregatóri'a acést'a nu se face concursu! Nu ci se denumescu asia pe sputa mana, că se nu scia totu tieranulu si se'i incomodeze cu petitiunile, si candu si' fi in stare de a primi acést'a deregatória. — Éra petitiunile romanilorn ai cati su suplicatu pana acum suntu insemnate cu cerusa rosia (harzulháto de elintézetlen) adica cerusa rosia (hazzulháto de elintézetlen) adica a se folosi inse i neesfetuita inca. Pana in urma a se folosi inse i neesfetuita inca. Pana in urma a se folosi intempile si acea, ca ministeriulu din póte se se intempile si acea, ca ministeriulu din ceva incidentu, ori din causa finantiale, va opri denumirile, si apoi romanii voru remané afara si de voru fi capaci, de a primi deregatori'a acest'a.

Noi dicemu, ca ministeriulu ar' fi facutu mai bine, decumva ar' fi denumitu si comisarii de romani — intre cei mai multi de nationalitatea maghiara scl. si **inca unulu alei la directiune,** care o totudeodata si suplentu alu directorelui. Nu ne indoimu despre buna vointia esprimata a ministriului de justitia, inse organele sale facu si lucra precum voiescu, — facundu boierismulu Clusianu cetu se póte mai mare presiune asupra loro: — inlocuindu'si clientii loru catu numai se póte. Si acea clientii loru catu numai se póte. Si acea credemu, ca directorele cartiloru funduarie inca va se fia cu mai mare lealitate catra romani — esprimendose macaru odata inaintea mai multoru in acestu intielesu. — Inse dupa proverbiulu romanu „dela capu“ . . . vin'a nemultiobiulu romanu „dela capu“ . . . vin'a nemultiobiulu romanu „dela capu“ . . . vin'a nemultiobiulu romanu a acestu obiectu o mirei poporului romanu in acestu obiectu o pórta mai multu Domni'a sa. — H. . . .

Ei bine! Scimu, ca ministeriulu Ungariei dispune **si** asupra Transilvaniei, cum vede vercine —; scimu, ca cu facendele cancelariei de curte transilvane e insarcinatu ministeriulu, ma e investitu prin Mai. Sa cu suplinirea acestui dicasteriu transilvanu. De ce se nu recurga dar' romanii la ministeriu, că atare dicasteriu transilvanu, cu totu feliulu de nesjunse si asupriri de aceste, care se stanjinescu atatu de multu in prejudeciulu viitoriului nostru nationalu politicu in patri'a nóstra? De ce? una suta de ori de ce? De ce nu ne ingrigimu solidarminte cu mai multu neastempere de apesarea a totu palmacului de dreptu ce ni'la da legea nóstra de perfecta egala indreptatire nationale, că se nu ni se rapésca de corbii si gaiitiele cele neastióse, folosindose de fatal'a nóstra retragere dela lupta decisa si acolo, unde amu trebui se ne stanjinimu cu micu cu mare, a ne scóte pe cale legale valóre deplina, pecatu ni se cuvine, tuturoru drepteloru nóstre pretensiuni? Déca inse pe aceste nu le-ar' vindeca nici ministeriulu că dicasteriu si transilvanu, potemu se ne mai indoimu de dreptatea imperatului si a regelui? Cine dintre noi a mai recursu pentru scurtarea drepturiloru cuvenite si denegate la Maiestate si a aflatu repulsa? Noi tacemu aici diosu din causa'n multei ignorari din partea stapaniloru ce ni s'au aruncatu in capu nici in patria, si colo susu se esplica tacerea nóstra totu de acei stapani, ca romanulu e multiumitu intru tóte, de acea tace! Orce manifestare si pronunciare a romaniloru se botéza de agitatiune esita dela unii boitogatai! Si noi totu se tacemu? Se nu le dovedimu toti din tóte partile, ca acesta apucatura e nerusinata? Ei, bine e asia? Bine e a fi pasivu in sensulu, care mme nu'lu aprimă, nu'lu intentiona? Ce e alta constitutiunalismulu bazatu pe egala indreptatire, care e basea statului pe charta, decatu vóiea libera si deplin'a indreptatire a ne lupta prin tóte canalele lui, prin marcale cu deosebire si prin organele publice, spre a face, că se ni se audia tipetele, ca cum se pune in viatia, ceea ce s'a asiediatu pe charta că racii tiganului si acésta pana atunci, pana candu voru fi siliti a ne da testimoniulu, ca scimu si noi ce va se dica a usa de dreptulu constitutionalu si numai atunci voru avé respectu de elu. Dupa ce va suge vitielulu vac'a indesiertu vei alerga cu siustariulu (sextarius vel sestarius = la atrabuni), ca nici fundulu nu i'lu vei albi. Cine va fi responsabilu insintes viitorimei, déca de ecs. si registrele acestor mosii se voru face in limb'a maghiara si se voru asiedia la ele ér' totu numai maghiari séu maghiaroni? Respunda cei grei, orunde, cari tacu, candu ar' trebui se reclame, chiaru la acelu ministru, a le cei instructiuni se esplostarase in favórea unoru particulari, cu jignirea dreptatii, pentru care Christu ne a investitu, se suferimu si mórtea crucii. — R.

Fagarasiu 24 Iuniu. (Estractu din tr'o core pondintia particulara.) . . . Totuodata ve facu cunoscutu unu feptu intemplatu in 20 Iuniu intre dóue comune:

Comun'a Vadu pórta de cativa ani processu in contra comunei Ohab'a pentru paduri atatu pe calea politica, catu si pe cea judiciaria si pe ambe caile a castigatu processulu mai bine de unu anu de dile, ma sententiele inca au ajunsu de atunci in valóre de lege. Judecatori'a a cercetatu in 23 Oct 1867 se introduca pe Vadeni in posesiunea padurilorn, dar' Ohab'a s'a rescolatu asupra comisariului judecatorescu, care a trebuitu se se intórca fara resultatu. In 27 Nov. 1867 a esitu comisiune statu din partes judecatorici, catu si a politiei cu asistentia de gendarmi apre efeptuarea introducerei in posesiune. Ohabenii inse s'au sculatu cu securi si cu pari asupra comisariloru si a Vadeniloru, si dupace abia au scapatu din casa'n comunale, ii strimtorasera amenintiandui, si dupace li s'au opusu in cale inarmati si cu aceleasi amenintiari furiate, pentru inconugiurarea periculului, fiinduca asistenti'a de gendarmi erá fórte mica, au trebuitu se se intórca inderetru érasi fara resultatu. Astfelu Vadenii au trebuitu se sufere cea mai complita lipsa de lemne in érn'a cea grea, fiinduca nu au alte paduri; si guvernulu cu tóte rugarile Vadeniloru nu s'a pututu indupleca si introduce cu putere armata, cerea ce cerusse si judecatori'a cu tóta energi'a — ce inse asupra Persianiloru in favórea comunei sasesci Siercai'o numai decatu o concesese — ma nici pedépsa'a dictata de mai multe ori nu a scos'o dela comun'a renitenta.

In 20 Iuniu a. c. s'a incercatu de nou introducerea in posesione, Ohabenii inse au trasu clopotele in o donga si au alungatu de nou pe comisariolu esmisu. Se vede, ca comun'a Ohab'a a capatatu curagiu, vediendu, ca nu i se intempla nici macaru mustrare pentru stat'a renitentia obstinata.

Suntemu curiosi se vedemu acum, ca óre mai fi voru Ohabenii atatu de norocosi in manevrele loru de a scapa si acuma nepedepsiti si fara putere armata. Este fórte trista candu cineva se joca cu supunerea la judecat'a legale, cá deregatoriele suntu silite a stórce respectu legiloru si auctoritatii.

Din nerespectarea acestora provine, ca de unu timpu incóce casurile devinu totu mai dese — se templa inse multe, de cari publicitatea nu afla, si acést'a nu o dicu despre unu locu séu altulu decatu in generalu. —

Orlatu 10 Iuniu 1868.

Un'a anima zelósa si nationala avù bunavointi'a a pune in ochii publicului romanu in cateva siruri, schitiele si decursulu maialului scolasticu din sesaunulu Seliacei 5/17 Maiu a. c. (nu 3/15) prin sonorulu organu nationale Gazet'a Nr. 40 a. c. si numesce scól'a din Orlatu erariale.

De e epitetulu „erariale“ efluxulu erórei de pêna, treca, ducase, ér' de redunda din alte motivu, se strage atentiunea acelui corespondinte asupra inalt. decretu gubernialie 21 Febr. a. c. Nr. 2124 publicatu in diuariulu nostru Gaz. Trans. 5 Apr. a. c. Nr. 24; care lu va convinge pre deplinu de natur'a scólei orlatiece, ca e de jure et facto, romana.

Interesulu fundamentale dar' alu scólei nóstre pretende si intetiesce ori candu stare modesta reflecsiune si provóca pre toti binevoitorii, cá in orice privintia publica ori privata, ce ar' stinge scól'a locale, se o considere dupa adeverat'a tienóre intrinseca a susu amentitului decretu gubernialie.

Pocalulu amaratiunei fostiloru granitiari din centrulu regiment. I. romanu inca nu s'a implutu. — N'a fostu de ajunsu servitiulu secularie — nu sangele versatu, nu deplorabil'a miseria in carea la lasatu anulu desrobirei 1851, ei trebue se padésca si acum economii acesti neferiti in puterea lucrului, osi'a cabinetului comisiunei incnisitórie, in cauz'a prevaricationilorn de padure, pentru cari au servitu si din care nime ia cotturbatu pana acum.

Acest'a comisione si a inceputu activitatea in 31 Apr. a. c., dorédza de presente, enunciu sententi'a judeciala de carceru, pedépsa banala, dupa Nrulu prevaricationiloru, apoi daun'a si ingraunarea comunei.

Candu 'si va fini operatiulu? Cum se vora stracurá bietii granitiari numiti prin asprimea legei penale? Scie Ddieu. — I. P.

Gherl'a 16 Iuniu. **Insciintiare lit.** Fiindcea pe de una parte nu s'au adusatu atati prenumeranti, cati suntu de lipsa pentru a poté suportá celu pucinu spesele obvenientie — pentrucá acele se urca minimo calculo la 120—130 fl. v. a. — si pana acuma nu suntu decatu numai 268 de prenumeranti, earii este cu 30 cr. facu nu'a suma de 80 fl. 40 cr. si asia lipsescu inca 49 fl. 60 cr. si pe de alta parte tipografi'a diecesane este ocupata cu alte tipariture urgiinte incatu numai preste unu timpu de 2 septemani póte se se apuce de tiparitu.

Din astu punctu de vedere subscrisulu este silitu a insciintiá on. publ. respective pe onoratii prenumeranti, ca timpulu prenumeratiunei se prolungesce pana la finea lunei viit. inse tiparirea opsiorului „Vade Mecum" va urma de locu catu va avé timpu tipografi'a amintita *).

Teodoru Manu,
vicefiscalu comitatensu.

UNGARI'A. Siedinti'a dietei din 19 Iuniu. Dupa curente interpelá d.

Ios. Hodosiu: Onorata casa! Nu vedu nici unu ministru pe bancele ministeriali; nu scio déca voiescu domnii ministri a participá la siedinti'a de astadi. Eu si mai multi consoci deputati vremu a indreptá catra intregu ministeriulu o interpelatiune in causa'a nationale; si voimu a capetá responsu, dar' nefiindu nici domnii ministri nu potu interpelá bancele gole, ca acele de siguru nu'mi voru dá responsu (sgomotu, intrerumperi, strigari: se va comunicá cu ministeriulu in scrisu). Asia este, se va comunicá in scrisu, ca amu pusu si pe scrisére acésta interpelatiune, si o amu subscrisu mai multi; dar' nu sciu candu voiu capetá responsu, ca n'asiu voi cá si acésta interpelatiune se siba parte de acea gratia, care o a gustatu o multe altele pana acum, adica ca ele s'au facutu inainte de asta cu trei patru septemane, si totusi nici pana in diu'a de astadi nu a'i respunsu la ele (sgomotu). Am onóre a pune interpelatiune pe mas'a casei si me rogu a i se dá cetire.

Notariulu da cetire urmatóei interpelatiuni:

Interpelatiune

catra intregu ministeriulu in caus'a nationala.

Luandu in considerare proiectulu de decisiune, ce subscrisii si alti mai multi consoci deputati inca la 19 Dec. an. tr. sub numerulu diuariului 1512 au pusu pe més'a casei, in vertutea carnia din motivele enumerate acolo a propusu, cá cas'a representativa se aviseze comisiunea esmisa in caus'a nationale, cá continuandu'si lucrarile, operatulu seu dimpreuna cu reportulu se'lu asterna casei negresitu pana la altim'a Ianuariu 1868;

considerandu, ca camer'a acceptandu acést'a propunere a decisu, comes comisiunea esmisa in caus'a nationale se asterna la casa operatulu seu pana la finea Ian. 1868;

considerandu, ca memorat'a comisiune inca in Ian. a. c. cu acéea a voitu a se justificá, celu pucinu prin notariulu seu in colea diurnalistica a afirmatu, ca mai multi membri si comisiunei fiindu ocupati in delegatiune, si astfelu nepotendu luá parte in discutiunea si pertractarea causei nationali — nici comisiunea cá atare n'a potutu se lucre;

considerandu, ca activitatea delegationei incetandu dela lun'a Martiu anulu curentu, a incetatu atatu moralminte catu fisicamente si neactivitatea comisiunei in caus'a nationale;

considerandu, ca pe langa tóte aceste; comisiunea nici pana in diu'a de astadi n'a substernutu casei proiectului de lege in caus'a nationale;

considerandu ca, dupa scirea privata a subscrisiloru, comisiunea esmisa in caus'a nationale numai pentru acéea si-a intreruptu lucrarea pe timpu nedeterminatu, pentruca ministeriulu are poft'a, de a participá la consultarile in cestiune, dar' fiindu ocupatu cu alte afaceri, afirmativmente, mai urgente, i lipsesce timpulu de a poté participá;

considerandu, ca dupa convingerea nóstra abia póte fi cestiune mai urgente si mai momentósa decatu cestiunea nationale, si ca desleg'area acestei cestiuni pe bas'a egalitatei nationali nu poté suferí nici o amanare;

considerandu, ca amenarea de desleg'are a acestei cestiuni a trezitu in noi sceea temere profunda, ca dóra nici n'ar fi in intentiunea casei de a 'si implini cuventulu datu de state ori si cu stat'a colemnitate;

considerandu tóte aceste, interpelamu pre intregu ministeriulu:

1. Adeveratu e, ca ministeriulu impedeca comisiunea esmisa in caus'a nationale intru lucrarea sa, si astfelu o impedeca intru implinirea detorintiei sale luata dela casa; déca e, apoi

2. Aplecatu e ministeriulu a delatorá acéste pedece astfelu, incatu comisiunea in caus'a nationale, continuandu'si catu mai curendu lucrarea, se póta pana la finea acestei lune a veni la casa cu proiectulu seu.

Pest'a 1868. Iuniu 19.

Ios. Hodosiu, Floriano Varga, A. Vlada, V. Babesiu, S. Borlea, Antonu Mocioni, Alecsandru Mocioni, Andreiu Medanu.

Cas'a decide a se comunicá acést'a interpelatiune ministeriului in scrisu. „Fed."

Min. Lonyai respunde la interpelatiunea lui Bobori, ca a incheiatu unu contractu cu unu bancheriu din Vien'a, cá se póta esportá in Serbi'a vr'o 200 mii maji de sare cu cate 2 fl. 60 cr., inse contractulu a espiratu in Aprile. — Se mai decide pretiulu sarei pentru Transilvani'a cu 3 fl. 80 cr. —

In sied. din 20 Iuniu Lonyai éra mai cere prolungirea indemnitatei si pe Iulie. Medrész presenta petitiuni pentru total'a restituire a legiloru din 1848 si Bobori una tota in obiectulu acest'a cu 2000 subscrisi. Se desbate si legea venitului de pe tabacu. Discusiunea inse nu se finesce. —

In sied. din 22 Aleca. Mocioni presentéza si recomanda o petitiune a romaniloru din Crasn'a in contra procederei celei arbitrarie a comitelui supremu cu ocasiunea alegerei v. comitelui. — Se primesce tractatulu cu Bavari'a privitoriu la intrarea ei in tractatulu vamalu prusienescu. In fine se primesce amendamentulu lui Bethlen F. in caus'a monopolului de tutunu, ala carui cuprinsu e, cá ministeriulu se se insarcinéze a convocá una comisiune, care se cerceteze, cum s'ar puté mai lesne inlocui venitulu monopolului de tutunu pe alta cale. Se mai cetesce si proiectulu pentru darile provisorie. —

In sied. din 23 desbatanduse asupra pretiului sarei pentru Maramati'a nu se luá in consideratiune motiunea dlui Várady, cá pretiulu se remana cá si in Transilvani'a, ci s'a defiptu la 4 fl. 80 cr. maj.

Se primesce tractatulu de navigatiune incheiatu cu Angli'a. —

Br. Eötvös, min. de cultu, respunde la interpelatiunea lui L. Simonyi, ca guvernulu nu se afla in stare, cá dupa art. XX § 3 1848 se provédia pre preotii totorora confesiuniloru cu subsistentia din partea statului, decatu cu ceea ce s'a pusu pana acum in bugetu si pune in privinti'a instructiunei publ. unu proiectu de lege pe masa intre aplausele camerei, cerundu urgintia pentru pertractarea lui. Simonyi se multiamesce cu responsulu si se mai continua desbaterea legei despre importulu tabacului. —

CROATI'A inca totu nu e invoita. Deputatiunile regnicolari au tienutu in 24 o conferinti'a comuna, in care s'au schimbatu opiniunile si disputele cu destula caldura de ambe partile. Maghiarii vréu, cá administratiunea financiala se fia comuna, vorbindu órdiecu se fia in mani maghiare, dar' croatii au oferitu pentru spesele comune $1^1/_2$ milioni. „Pester Lloyd" afirma, ca croatii in caus'a Fiumei stau mortisiu pe statulu quo dela 1848, cá Fiume se tramita si la Pest'a si la Zagrabi'a deputati si procesele se le póte la tabl'a banala croata. In obiectulu finantiariu, cuota Croatiei, cu care se impartasiésca la obiectele comune, ar' fi 3,800 000 si cér'a intréga a venituriloru 4,000,000, in care se afla 2 000.000 pentru propri'a administratiune a Croatiei. De aci incolo se pretende si se concede, ca in diet'a Ungariei croatii se vorbésca croatiesce. Croatii mai ceru inse, cá nu numai ministeriulu croatu, ci si toti ramii de administratiune se aiba comunicatiune numai in limb'a croata cu Croati'a. Omeni! Se intielege de sine, ca maghiarii la acést'a nu se invoiescu. —

ROMANI'A.

Sonetu

la Alteti'a Sa imperiala

PRINCIPELE NAPOLEONU.

Voi ce-sti loptatu o Prince, se fia o Romania,
Se aiba libertate si unu dulce viitoru:
Candu Imperatulu Francii, dalbu in marinimia,
Spre-a resbuná pe popoli, creá este unu poporu;

Ven'ti cá se culegeti adenc'a simpatie
Coloniloru Dacii! ca-ci inimile loru
La patri'a loru vechia s'a-vlotu cu mandria,
Si ei saluta-n Franci'a pe vechiu-Imperator.

O prince! fiti voi martoru ca sentinel'antica
A Romei totu vegheadia din rip'a Sarmatica
Si pana-n Panoni'a. La marele-imperatu
Spunetí! ca-ci ELU in timpuri amari si intristate
S'a ingrijitu de dens'a; a datu ei libertate
Ce ómenii si timpii amari au fostu surpatu.

Dim. Bolintineanu.

Bucuresci 25 Iuniu. Primirea Alteitei Sale, a principelui imperialu Napoleonu pe pamentulu si in capital'a Romaniei, fù fórte cordiala si cu tóte ca nu se desbracase de incognito, ajungandu totusi pe pamentulu Romaniei luá unu aeru liberu, cum e si sierulu elementului seu. — In 11/23 Iuniu, in diu'a aniversaria a libertatii Romaniei a pusu pitioriulu la Severinu pe pamentulu romanu. Salve de tunari anunciara sosirea marelui ósp e, unde fù primitu de d. gen. Nicolae Golescu in frontea solotatoriloru. In 24 diminétu'a sositu la Giurgiu fù primitu de min. de interne si de esterne cu arcu de triumfu si cu solutari entusiastice din partea multoru mii de poporu si a junimei de ambe secsele, care toti in vestmente serbatoresci ei presentara daruri, buchete de flori, adresanduse cu cuvintele: „Romani'a recunóscatória!"

Principele incantatu de o primire atatu de entusiasmata si esprima satisfacerea in terminii cei mai magulitori, pentru romani si dupa revist'a granitieriloru si a dorobantiloru se repeti multiamirea si pentru tóte onorile militari, ce i s'au facutu in diferitele orasie ale Romaniei. La 11 plecá Alteti'a Sa din Giurgiu. La cea din urma posta, la Copaceni principele fù intempinatu de Mari'a Sa Domnitori'a Romaniei incognita de d. min. de resbelu cu cea mai mare cordialitate, de unde in trasur'a domnésca alaturea cu Domnitoriulu, cá doi veri ce suntu, printre urarile popolui serbatoresc sosira la 3 óre la campulu libertatii, unde fù primitu supto arcu de triumfu maiestosu si cu o multime de simbóle, flamure, coroni de lauri, girlande de verdetia, flori si cu anim'a cea caldurósa a romanului, care erá intr'o multime tumultuósa de mare si pana la palatulu domnescu fù ornatu de strigatele entusiastice si intempinatu cu cea mai nalta serbatorésca pómpa. Dela palatu fù conduss marele ósp e la espelulu „Hugues", unde si esprimase dorinti'a de a scobori cá calatorindu incognito.

Consiliulu comunei capitalei se duse indata in corpore spre a aduce ilustrului ósp e omagiale capitalei si d. Cornelie Lapati cá locutietenitoriu de primariu se adresá catra Alteti'a Sa principale imperiale dupa „Romanulu" cu urmatórele cuvinte:

„Monsignore!

Interpretu alu poporului capitalei, consiliulu comunalu este fericitu si mandru de a presentá omagiele sale ospelui ilustru alu carui patria a fostu in totudéun'a o tiéra de ospitalitate si de protectiune pentru fiii Romaniei.

Francesu si Napoleone, membru alu augustei familie imperiale de Franci'a si ruda prea iubitului suveranu alu Romaniloru, protectore generosu si staruitoriu alu causei nationalitatei romane, Alteti'a Vóstra imperiale are titluri imultite la amórea si la recunoscinti'a eternele a Romaniei.

Se fia dara binevenita Alteti'a Vóstra imperiale, pe acestu pamentu care ii datoresce in mare parte emancipare sa, si unde fiecare locuitoriu cunósce, inbsece si venéza numele principelui Napoleonu.

Se traiésca Alteti'a Vóstra imperiale.

Se traiésca Franci'a!"

Principele respunse cu afabilitate, ca e fórte miscatu de primirea atatu de entusiasta

---

*) Tóte folie romane suntu rogate se binevoiésca a reproduce insciintiarea acést'a in colónele sale. —

ce a gasitu in Romani'a si in capitalea ei, si cu tóte ca caletorese incognito, primesce manifestarile ce'i face poporulu romanu, nu pentru persón'a sa, ci pentru tiér'a ce presenta, careia i va comunicá espresiunea simtieminteloru manifestate aci.“

„Principele Napoleonu prandi la palatu, impreuna cu principele Carolu si cu P. SS. mitropolitulu, doi ministrii si d. consule alu Franciei.

„Sér'a orasiulu stralucia de iluminarea cea mai splendida. Tóte edificiile si platiele publice ardeau de focuri tricolori: lampióne, lampe venetiane, transparente de totu felulu erau respandite pretutindeni cu o imbielsiugare si unu gustu neimputabile. Tóte casele particulare de pe ulitiele principali erau asemene iluminate cu splendóre. Multimea ce circulá pe ulitie erá nenumerata. Pe la nóue óre principele Napoleonu, insocitu de principele Carolu si urmatu de suit'a sa, percurseera in caretele curtii principalele strade ale a capitalei si pretutindeni unu strigatu imensu si entusiastu anuncia trecerea óspetui Romaniei. Dupa nóue óre si diumetate principele reintra la ospetu si in indata o parte din armata cu mai multe musice esecutara o retragere si o rugatione de séra cu facle pe pistí'a teatrului din insintea ospetului Hogue. Pe la diece óre musicele incetau de a cantá si multimea, care cu cea mai mare anevointia putea circulá, se retrase inceto inceto. Pe la mediulu noptii iluminarea inca nu se stinsese si prin ulitie totu mai erá lume. Astfelu se sfirsi asta mare si vesela serbare nationale, in care unu Napoleonu, unu puternicu protectore alu Romaniei, venea se vadia cu propriii sei ochii oper'a solicitudinei si silintieloru sale.“ Serie „Rom.“

„Bucuresci 14/24 Iuniu. Traiésca Napoleonu! Traiésca Carolu!

Éca cuvintele ce in timpu de dóue dile si dóue nopti resuna in tóte urechiele, sunte pe tóte busele, in tóte animele.

Traiesce Napoleonu, care a intinsu Romaniei scandur'a de «salvare! Traiésca Carolu, care s'a suitu pe batelulu ce erá in pericliu, a lostu ca'm'a si l'a conduss, ilu conduce la porta.

Napoleonu! Éca causa'a scestoru serbari ce in timpu de 48 de óre au tienutu o natiune in miscare, a metamorfosatu tiér'a intr'o gradina feerica in care, printre drapele, flori, fiscari si tunuri, printre multimea ca scomotósele, virilele si sincerile strigari de hur'a, aparú imaginea scelui care, in timpu de 20 de ani, a scosutu lumea iatrég, care facea si desfaces rigate . . . care tramitea armate la Nord si la miadi-di, la resarito si la apusu si care, in fiscariloru, a ghiuleleloru, a fómei si a setei, faceau, din cele patru parti ale orisontelui, se tresalte Europ'a prin strigarea „Traiésca Imperatórele!“ a scelui care a inceputu la Toulonu si a sfiritu la St. Eleu'a, dar pentru esta vina tempu numai, spre a reveni din nou pentru a redesteptá ómeniresa, a re'nviová nationalitatile, a refacé Daci'a lui Traianu si Itali'a lui Augustu, a scelui in sfiritu care a fostu Napoleone!

Nu este óre unu visu! nu este o reminiscintia a copilariei nóstre! Nu este un'a din acele cantari ale léganului a careia suvenire se redestépta si ne mai incanta pentru cateva óre! Este unu omu óre celu care trece, cu accessi figura in midilocelu acestui cadru de flori, de baniere si de focu, séu este unu visu! O! nu, ca ci langa densula éca viéti'a, sucolu, dulcea radiós'a realitate, éca Carolu! Carolu celu prea iubitu, „Carolu alu nostro“, cum ilu numesce poporulu in adeverat'alu si simtitulu seu limbagiu. Nu! nu este unu visu, ca ci florile oari cadu din tóte partile an unu parfumu care nu'lu au acele ale viseloru; sunte flori de viéti'a, de realitate; ele au fostu semenate la Osborne si la Parisu; su crescutu pe unu teremu bunu si poporulu romanu ti le ofera, Napoleonu, si ti le ofera prin man'a prea iubitului seu domnitoriu!!! („Romanulu“) (Va urmá.)

— Fù serbatória stralucita la Cotrocéni. In diorile deminetii din 26 porni prine. Napoleonu catra Ruscicu si Varn'a, dupace in 25 primi pre agenti, consuli, misiunea militaria francesa, deputatiunea coloniei francese si alte notabilitati, precum si pre romanii, oarii ei inmanuara o adresa privitória la starea si relatiunile romaniloru din Austri'a, fiindu petrecutu de binecuventarile cele mai cordiale ale romaniloru, pe lunga atentivulu: Si te rogu nu ne uite. —

— Guvernulu Romaniei a incheiatu cu compani'a Oppenheim conventiunea respectiva pentru incepérea la cladirea drumului de feru de catra Bucovin'a, Suceav'a, Iasi, Botosiani, Romanu pe temeiulu concesiunei primite de catra Camer'a in sperantia, ca senatulu viitoriu nu se va opune. —

— „Hazánk“ din Pest'a vorbindu despre pompos'a primire a principelui Napoleonu in Bucuresci adauge: „Paguba ióse, ca s'a mai luminatu gonoiulu acelu multu, ca prine Napoleonu si fara lampe 'lu va vedé destulu de bine.“ — si fara lampe 'lu va vedé destulu de bine.“ — si fara lampe 'lu va vedé destulu de bine.“ —